

Uvod

Kako bismo mogli shvatiti procese vrlo dinamične razmjene ideja i dobara na početku srednjega brončanog doba te definirati putove i komunikacije kojima su ti procesi kolali, vrlo je važno u uvodnim riječima prostorno definirati područje zapadne Slavonije i osvrnuti se na položaj svih lokaliteta o kojima će biti riječi u knjizi.

Slavonija obuhvaća prostor istočne Hrvatske i smještena je između rijeke Drave na sjeveru, koja je i prirodna granica s Mađarskom, rijeke Save na jugu, gdje je granica s Bosnom i Hercegovinom, te Dunava na istoku, gdje je granica sa Srbijom. Unutar toga velikog prostora uvriježena je podjela na istočnu, ravničarsku i zapadnu, brdovitu Slavoniju. Istočna Slavonija obuhvaćala bi prostor Đakovačkog ravnjaka i Podunavlja, dok bi zapadna Slavonija obuhvaćala prostor od istočnih dijelova Požeške kotline sve do Bilogore. Prema trenutnoj podjeli Hrvatske na županije, u zapadnu Slavoniju ulazile bi Požeško-slavonska županija, dijelovi Bjelovarsko-bilogorske i Virovitičko-podravске županije te manji dijelovi Sisačko-moslavačke županije. Prema tome, sjevernu granicu zapadne Slavonije čini Bilogora, na sjeverozapadu ju zatvaraju rijeke Ilova i Pakra, na zapadu seže do područja Novske i Nove Gradiške, dok joj južne i istočne granice zatvaraju planine Požeška gora, Dilj i Krndija. S obzirom na komunikaciju i putove u prapovijesno doba važno je napomenuti da je ovaj prostor na sjeveru povezan s rijekom Dravom, dok se prema jugu, kroz Pleternička vrata, otvara prema rijeci Savi. Jednako tako bismo unutar granica zapadne Slavonije, gledano kroz prizmu prapovijesnih zbivanja, svakako trebali uvrstiti i vrlo važan lokalitet Podgorač kod Našica. On se nalazi na području gdje sjeverni obronci Krndije prelaze u Đakovački ravnjak pa bi, prema današnjoj podjeli, pripadao istočnoj Slavoniji, no odabir položaja za naselje i karakter nalaza ukazuju na usku povezanost sa zbivanjima unutar Požeške kotline u vrijeme početka srednjega brončanog doba.

Svi ostali lokaliteti o kojima će biti riječi u ovoj knjizi, nalaze se u Požeškoj kotlini, koja u geografskoj podjeli Hrvatske pripada zapadnoj Slavoniji. Požeška kotlina, smještena na pogodnom komunikacijskom putu, bogata obiljem plodne zemlje i sa svih strana zaštićena planinama – na sjeveru Papukom, na zapadu Psunjem, jugu Požeškom gorom te istoku Diljem i Krndijom – predstavljala je od najranije prapovijesti, kroz antiku i srednji vijek pa sve do današnjih dana idealno mjesto za život. Ovaj brdoviti dio Slavonije, unatoč svojoj kompaktnosti, strateški je otvoren prema vrlo važnoj komunikaciji – rijeci Savi, koja je u prapovijesti bila od izuzetne važnosti. Put prema rijeci prolazi kroz današnji grad Pleternicu smještenu na tzv. vratima Požeške doline. To je mjesto na kojem se rijeka Orjava, u dužini od svega 20 km, probija između Požeške gore i Dilja te utječe u Savu. Svi su lokaliteti, od prijevoja kod današnje Pleternice prema glavnoj komunikaciji, udaljeni svega 15 km, što im je u vrijeme srednjega brončanog doba omogućavalo siguran život u zaleđu, okruženom planinama, i relativno brzi izlaz do rijeke Save uz koju je išao put prapovijesne razmjene i trgovine.